

Gotlännings esperanto-kunskap räddade tjeckisk pianists hand

I **BÖRJAN** av 1930-talet genomgick jag en korrespondenskurs i esperanto för nybörjare och deltog sedan i en kurs i Ljugarn, som leddes av en tysk vid namn Hans Hurler. För att komma i förbindelse med andra esperantister annonserade jag i en esperantotidning och fick svar från praktiskt taget hela världen. Endast Afrika var orepresenterat.

Genom den brokiga frimärksfloran på alla breven väcktes mitt intresse för frimärken, som jag därtill inte haft den ringaste förståelse för. Till den ändan valde jag ut de brevvänner som var frimärkssamlare och började byta märken med dem. Jag fick skrapa ihop vad jag kunde och dessutom köpa svenska märken för att tillgodose mina bytesvänner. Naturligtvis hände det då

och då att svarssändningarna uteblev, särskilt syduropeer hade ganska rymliga samveten därtill. Jag minns särskilt en kapten i Italien, som lockade med ett mycket dekorativt brev med anhållan om en sändning. Han fick en liten laddning, men jag hörde aldrig mer av honom. Fasta bytesvänner fick jag i Schweiz, Tjeckoslovakien och Tyskland, och eftersom ett planlöst samlande skulle vara meningslöst koncentrerade jag mig på dessa länder.

Så lades grunden till en liten men dock frimärkssamling, kanske inte värd så mycket men som gett mig och alljämt bereder mig stort nöje. En av mina bytesvänner träffade jag under olympiaden i Berlin 1936 dit han flyttat från Dieseldorf som pensionerad "Oberstudien direktör". Han

blev en utmärkt guide under ett par dagar.

Under kriget låg all korrespondens nere men återupptogs efteråt. Min vän i Tjeckoslovakien fick jag tillfälle att i någon mån vara till hjälp på annat sätt. Efter kriget var det väl ont om det mesta i de krigstörjade länderna, men sedan Tjeckoslovakien blivit en rysk satellitstat blev det särskilt svårt. Det fanns inte mycket att köpa och det som fanns var av dålig kvalitet. En dag kom ett brev med bön om lite kaffe. Min vän hade blivit kien och doktorn hade ordinerat starkt kaffe som stimulans - men riktigt kaffe fanns inte att få. Jag skände upprepade gånger vad som var tillåtet tills jag till slut fick meddelande om att de tilldelats små kafferasjoner i landet.

En annan gång var det fråga om lite ullgarn till en tröja. Han klagade på att hans tröja efter en tvättning hängde ner över knäna. Han fick sitt garn och var glad för det. Men så kom en dag ett brev med följande innehåll: "Min fru har fått blodförgiftning i högra handen. Sänd om möjligt penicillin omedelbart till dr - en litare nämndes". Jag visade brevet för dr Wälinder, som då var i Hemse, och frågade honom om man fick utföra penicillin ur landet. "Nej, men vi kan alltid försöka. Det gäller ju att rädda en människa". Han ringde apoteket - dåvarande fru Ada Block - och jag fick två burkar som var utställda i mitt namn och skickade dem som ett vanligt korsband med min fru som avsändare. Inom ett par dagar var medicinen på plats och handen kunde räddas från amputation.

Dubbelt svårt hade det varit för denna fru att mista sin hand, hon var nämligen pianist. Att de båda makarna var tacksamma för hjälpen förstår man, men jag var minska lika glad för att ha kunnat ge denna lilla handrickning.

På tal om denna fru - hon var som sagt pianist till yrket - så måste hon sedan ryssarna tagit kommandot ta anställning i en fabrik. Kvinnorna arbetade nämligen till kroppens arbete. Det dröjde ett bra tag innan hon fann sig tillrätta med det ganska råa språket blanda de nya kamraterna som alla var kvin-



Schweiz (bilden) är ett av de land där folkskollärare **ERIK CEDERLUND**, Västervik, tidigare När, fick brevvänner sedan han läst esperanto på korrespondens och deltagit i en kurs i Ljugarn. Efter kriget har han bl. a. brevväxlat livligt med vänner i Tjeckoslovakien. Därifrån kom en dag ett il-brev med en dramatisk vädjan: "Min fru har fått blodförgiftning i högra handen. Sänd om möjligt penicillin omedelbart!"

form av en packe tjeckiska förstadagsbrev.

Det skulle föra för långt att här berätta om allt den enda esperantokursen från 1930-talet fört med sig. Jag skall till sist bara nämna att jag och min familj besökt vänner i Tyskland och Schweiz och även fått återbesök upprepade gånger. Kontakterna har beträffande Schweiz gått i arv till barnen i våra familjer och genom bekantas bekanta har förbindelserna ytterligare utvidgats. Här skall dock erkännas att esperanto "urartat" till ett och annat av de vanliga språken.

Detta var ett litet explod ur den lavin som den lilla esperanton-annonsen satte i rörelse.

ERIK CEDERLUND



nor. Men man vänjer sig vid allt. Arbetslördagen blev dock dubbel.

Med dessa båda makar har jag haft en mycket trevlig och glivande korrespondens. Det är frun som kan esperanto, mannen kan endast tjeckiska. Vi har bytt frimärken, men så plötsligt blev det toaststopp på den fronten. Strax efter ryssarnas ockupering av landet blev det såväl införsel-som utförsel förbud för frimärken. Alla brev censurerades sam-

vettsgrant, och hade man skrivit något som inte passade censuren så var det effektivt överstruket. Hur vi efter en tid kom på ett sätt att fortsätta frimärksutbytet skall inte avslöjas. Nu går det sedan flera år bra att byta märken fullt öppet. Ett tjeckiskt folkdanslag från denne bytesvåns hemstad Strakonice var för några år sedan på turné i Sverige och jag fick genom detta personliga hälsningar från min korrespondent i